

Raport końcowy wraz z ewaluacją z projektu Szkolnych Budżetów Obywatelskich - III edycja

1. Wstęp

W dniach 01.09.2023 do 1.12.2023 zostały przeprowadzone działania w 20 placówkach edukacyjnych biorących udział w III edycji Szkolnych Budżetów Obywatelskich (SBO). W ich ramach w każdej z placówek zorganizowano dwa warsztaty:

1. Mentoringowe. Spotkanie było okazją do bliższego poznania się osób uczestniczących w pracach SZR, zaprezentowania zasad i wartości SBO, zaplanowania działań, mapowania potrzeb, a także pozwoliło wypracować sposoby angażowania społeczności szkolnej w działania. W spotkaniach wzięło udział 176 osób, które angażowały się w realizację SBO w placówkach, m.in. wchodziły w skład Szkolnych Zespołów Roboczych (SZR) lub czynnie go wspierały. Spotkania odbyły się od września do połowy października.
2. Ewaluacyjne. Na spotkaniu zostały zebrane opinie dotyczące działań podejmowanych w ramach Szkolnych Budżetów Obywatelskich. Wzięły w nich udział 152 osoby, które włączyły się w pracę Szkolnych Zespołów Roboczych. Spotkania odbywały się od listopada do początku grudnia.

Podczas całego procesu Koordynatorzy i Koordynatorki SBO otrzymywali wsparcie mentoringowe oraz konsultacyjne w różnej formie (mailowa, telefoniczna, "na żywo"). Działania w szkołach były wspierane również przez wolontariuszy. Za wszystkie wymienione wyżej zadania odpowiadała Fundacja TEAM Teatrikon.

Poniższy raport jest podsumowaniem działań z trzeciej edycji SBO. Zawiera opisy spotkań przeprowadzonych w ramach SBO oraz zebrane podczas nich

przemyslenia, refleksje i sugestie uczestników, na które warto zwrócić uwagę podczas realizacji kolejnych edycji projektu.

2. Realizacja Szkolnego Budżetu

Obywatelskiego

a. Podstawowe informacje

Do udziału w trzeciej edycji Szkolnych Budżetów Obywatelskich zostało wybranych 20 placówek edukacyjnych, które wzięły udział w konkursie “Rozwój samorządności uczniowskiej w Lublinie - Szkolne Budżety Obywatelskie - trzecia edycja” współfinansowanym w ramach dwustronnej Inicjatywy „Młodzież dla Miasta, Miasto dla Młodzieży – projekty i inicjatywy angażujące i włączające społeczności lokalne”, która uzyskała wsparcie w wysokości 850 000 € z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii za pośrednictwem Funduszy Norweskich i EOG. Inicjatywa ma na celu zwiększenie zaangażowania obywatelskiego młodzieży (10-30 lat) z Polski, Białorusi i Ukrainy w społeczności lokalne, w zakresie podejmowania działań przy wsparciu i wykorzystaniu doświadczeń norweskich.

Do udziału w projekcie zostały zaproszone następujące placówki:

- **13 szkół podstawowych:** Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Kochanowskiego, Szkoła Podstawowa nr 20 im. Jarosława Dąbrowskiego, Szkoła Podstawowa nr 21 im. Królowej Jadwigi, Szkoła Podstawowa nr 24 im. Partyzantów Lubelszczyzny, Szkoła Podstawowa nr 27 im. Marii Montessori, Szkoła Podstawowa nr 29 im. Adama Mickiewicza, Szkoła Podstawowa nr 33 im. 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej, Szkoła Podstawowa nr 34 im. Kornela Makuszyńskiego, Szkoła Podstawowa nr 4 im. Adama Mickiewicza, Szkoła Podstawowa nr 42 im. K. I. Gałczyńskiego, Szkoła Podstawowa nr 47 im. J. I. Kraszewskiego, Szkoła Podstawowa nr 51 im. Jana Pawła II, Szkoła Podstawowa nr 57 im. Jana Kochanowskiego,

- **3 licea ogólnokształcące:** III Liceum Ogólnokształcące im. Unii Lubelskiej, V Liceum Ogólnokształcące im. Marii Curie-Skłodowskiej, XXIII Liceum Ogólnokształcące im. Nauczycieli Tajnego Nauczania,
- **2 zespoły szkolne:** Zespół Szkół Budowlanych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego, Zespół Szkół nr 1 im. W. Grabskiego,
- Bursa Szkolna nr 1,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Prof. Zofii Sękowskiej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych.

b. Szkolny Zespół Roboczy

W każdej placówce został powołany Szkolny Zespół Roboczy (SZR), którego zadaniem było organizacja i koordynowanie działań związanych z realizacją SBO. **W sumie w pracę we wszystkich SZR biorących udział w projekcie zaangażowane były 232 osoby.** Składy SZR różniły się w zależności od miejsca. Wszędzie tworzyły je osoby uczące się, nauczyciele i nauczycielki lub opiekunowie młodych osób. W prawie wszystkich placówkach w SZR zostali włączeni przedstawiciele i przedstawicielki dyrekcji, osoby zajmujące się rozliczeniami księgowymi i kierownicy gospodarczy. W mniej niż połowie miejsc w SZR włączyli się także rodzice.

c. Warsztaty mentoringowe

W każdej placówce od września do połowy października odbyły się warsztaty mentoringowe. Uczestniczyły w nim osoby należące do Szkolnego Zespołu Roboczego (SZR), czyli osoby odpowiedzialne za zorganizowanie i odpowiednie przeprowadzenie SBO w danym miejscu. W spotkaniach wzięło udział 176 osób.

Cele spotkań:

- Integracja Szkolnego Zespołu Roboczego
- Zarządzanie pracą w ramach Szkolnych Zespołów Roboczych
- Zapoznanie z podstawowymi wartościami i zasadami działania SBO
- Zaplanowanie harmonogramu działań w ramach SBO

- Metody i narzędzia włączania osób spoza Polski w działania

Podczas warsztatów osoby w SZR miały możliwość lepszego poznania się, rozwinięcia umiejętności pracy w grupie, a także ustalenia zasad współpracy i podziału zadań i obowiązków. Spotkanie wykorzystywało narzędzia zaczerpnięte z Modelu Uczenia się przez Doświadczenie (Experiential Learning Model). Zwraca on szczególną uwagę na zdobywanie nowych i rozwijanie posiadanych kompetencji poprzez doświadczenie, z którego uczestnik wyciąga wnioski na przyszłość.

Szkolnemu Budżetowi Obywatelskiemu przyświecają cztery wartości, którymi są: równość, powszechność, transparentność i dobrowolność. Podczas warsztatów osoby uczestniczące poznały bliżej każdą z nich, m.in. poprzez wskazanie przykładów działań, w których są zachowane. Ważne, aby te wartości przejawiały się w każdym realizowanym podczas SBO kroku.

Wszystkie placówki realizowały Szkolny Budżet Obywatelski zgodnie z poniższym schematem:

Krok 1: Powołanie Szkolnego Zespołu Roboczego i stworzenie regulaminu

Krok 2: Generowanie pomysłów

Krok 3: Pisanie i składanie projektów

Krok 4: Weryfikacja projektów

Krok 5: Promocja projektów

Krok 6: Wybór projektów

Krok 7: Ogłoszenie wyników i realizacja zwycięskich projektów

Krok 8: Ewaluacja szkolnego budżetu

Placówki różniły się od siebie pod wieloma względami. Z tego względu każda z nich ustaliła własny regulamin dla SBO, a także harmonogram działań.

d. Włączanie uczniów spoza Polski

Wszystkie placówki zwróciły uwagę na kwestię partycypowania w działaniach osób pochodzących spoza Polski, m.in. z Ukrainy oraz podjęły próby angażowania

młodzieży ukraińskojęzycznej w proces realizacji SBO. Wykorzystane metody różniły się w zależności od wielkości społeczności ukraińskiej w danej szkole i były to:

- indywidualne i/lub grupowe rozmowy z uczniami i uczennicami z Ukrainy, podczas których przekazane zostały informacje o projekcie
- organizowanie na przerwach konsultacji, podczas których członkowie i członkinie Szkolnego Zespołu Roboczego tłumaczyli regulamin i odpowiadali na pytania
- pomoc Szkolnego Zespołu Roboczego w wypełnieniu wniosku
- pomoc nauczycieli/wychowawców w zrozumieniu regulaminu
- tłumaczenie regulaminu na j.ukraiński
- włączenie osoby z Ukrainy w skład Szkolnego Zespołu Roboczego

3. Ewaluacja SBO

W terminie od 9.11.2023 do 1.12.2023 w każdej z placówek zostało przeprowadzone dwugodzinne spotkanie ewaluacyjne dla osób w Szkolnym Zespole Roboczym. Spotkania miały na celu:

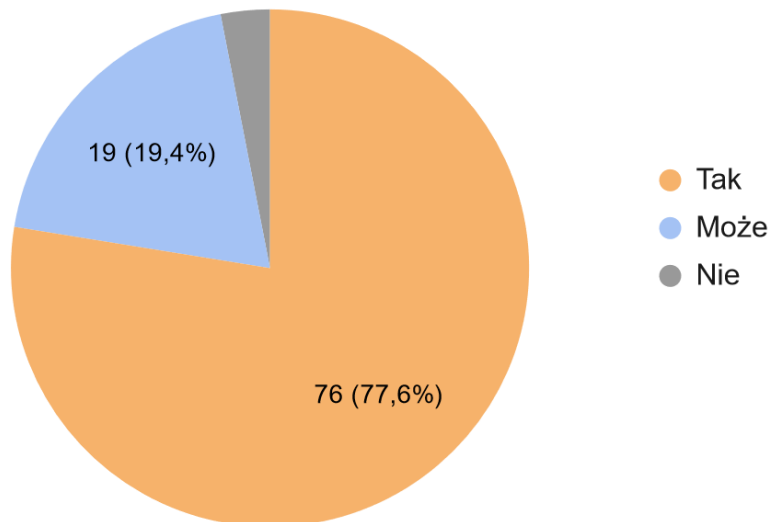
- Podsumowanie realizacji poszczególnych kroków w ramach SBO w szkole
- Poznanie opinii uczestników na temat projektu i podjętych w nim działań
- Zebranie pomysłów na zmiany dla kolejnych edycji SBO

W spotkaniu wzięły udział 152 osoby. Do zebrania informacji wykorzystano takie narzędzia ewaluacyjne jak bingo i dłoń, burza mózgów, dyskusja w grupie. Przeprowadzono również ankietę on-line, którą wypełniło 98 osób.

Najlepszą oceną Szkolnych Budżetów Obywatelskich jest odpowiedź na pytanie zawarte w ankiecie “Dołączę ponownie do Szkolnego Zespołu Roboczego, jeśli SBO będzie organizowane w przyszłym roku”.

Pozytywnej odpowiedzi na to pytanie udzieliło 77,6% osób spośród wszystkich, które wypełniły ankietę on-line.

Dołączę ponownie do Szkolnego Zespołu Roboczego, jeśli SBO będzie organizowane w przyszłym roku.

a. Co najbardziej podobało Ci się w SBO?

Najczęściej wskazywana odpowiedź odnosiła się do możliwości zorganizowania SBO w szkole, a także dołączenia do Szkolnego Zespołu Roboczego - wskazało ją 29,2% ankietowanych. Kolejnymi pod względem wyboru odpowiedziami były: możliwość rozwoju kompetencji (15,3%) oraz możliwość uczestniczenia w spotkaniach i warsztatach (12,4%).

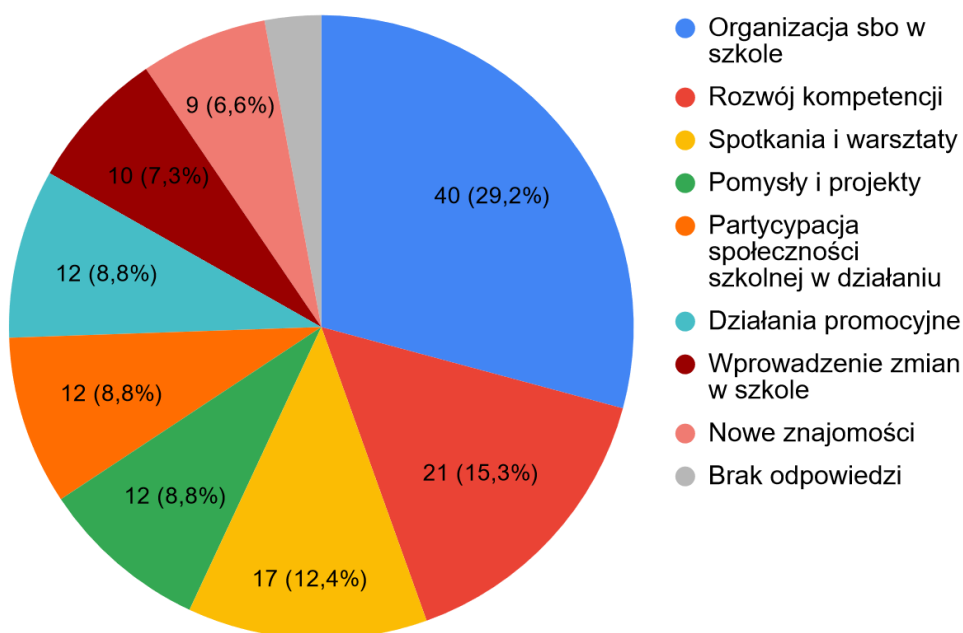
Podczas podsumowania osoby biorące w nim udział często zwracały uwagę na to, co dały im SBO. **Wymieniały wzrost takich kompetencji jak umiejętność pracy w grupie, podział obowiązków i zadań, współpracę z innymi osobami i grupami oraz poczucie, że robią coś razem.**

Spotkania merytoryczne, organizowane przez Fundację Pole Dialogu, które odbywały się w Chatce Żaka, zaznajomiły uczestników z dobrymi praktykami z innych placówek w Polsce, a także pomogły bliżej poznać się uczniom i uczennicom z różnych szkół. Nauczyciele natomiast bardzo cenili sobie możliwość wymiany doświadczeń. Z kolei spotkania organizowane w danych placówkach edukacyjnych przez Fundację TEAM Teatrikon pozwoliły osobom w SZR lepiej dostosować kroki w SBO do swoich realiów i zaplanować konkretne działania, zintegrować się wewnątrz

zespołu, zobaczyć, że *“nie taki diabeł straszny”* oraz ustalić zasady pracy wewnątrzgrupowej.

Poniżej widoczny jest wykres prezentujący wszystkie odpowiedzi.

Co najbardziej podobało Ci się w SBO?

b. Co będziesz najbardziej wspominać z SBO?

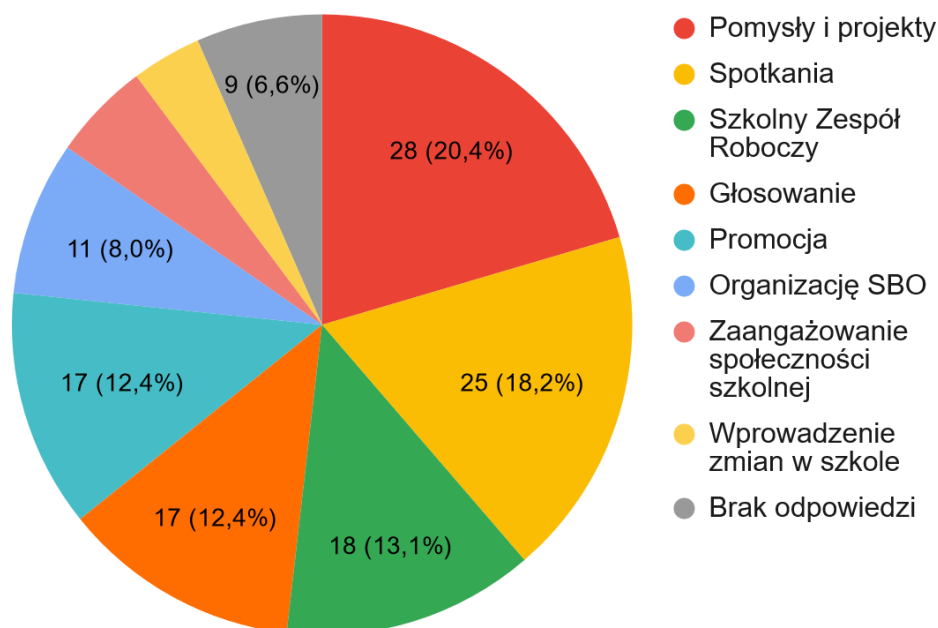
Osoby uczestniczące w spotkaniach ewaluacyjnych, podkreślały że największą wartością Szkolnych Budżetów Obywatelskich była możliwość generowania pomysłów na to co warto by zmienić w szkole (20,4% odpowiedzi). Dla wielu uczniów było to pierwsze doświadczenie z badaniem opinii publicznej. Ponad połowa szkół przekazała zebrane informacje do dyrekcji i/lub rady rodziców. Część z nich nie mogła zostać zrealizowana w ramach SBO (np. automaty z ciepłymi napojami, trampolina, sklepik szkolny, itd). W trzech szkołach dyrekcja zdecydowała się zadbać o potrzeby uczniów np. poprzez kupienie automatów z gorącymi napojami, oklejenie schodów taśmami antypoślizgowymi oraz zakup i powieszenie pomocy edukacyjnych.

Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią były spotkania Szkolnego Zespołu Roboczego i te organizowane przez Urząd Miasta Lublin dla wszystkich

szkół (18,2% odpowiedzi). Uczestnicy zwracali również uwagę, że ważne dla nich było spotkanie z rówieśnikami i możliwość wymiany doświadczeń z realizacji SBO.

Poniżej widoczny jest wykres prezentujący wszystkie odpowiedzi.

Co będziesz najbardziej wspominać z SBO?

C. Czego się nauczyłeś_łaś lub dowiedziałeś_łaś?

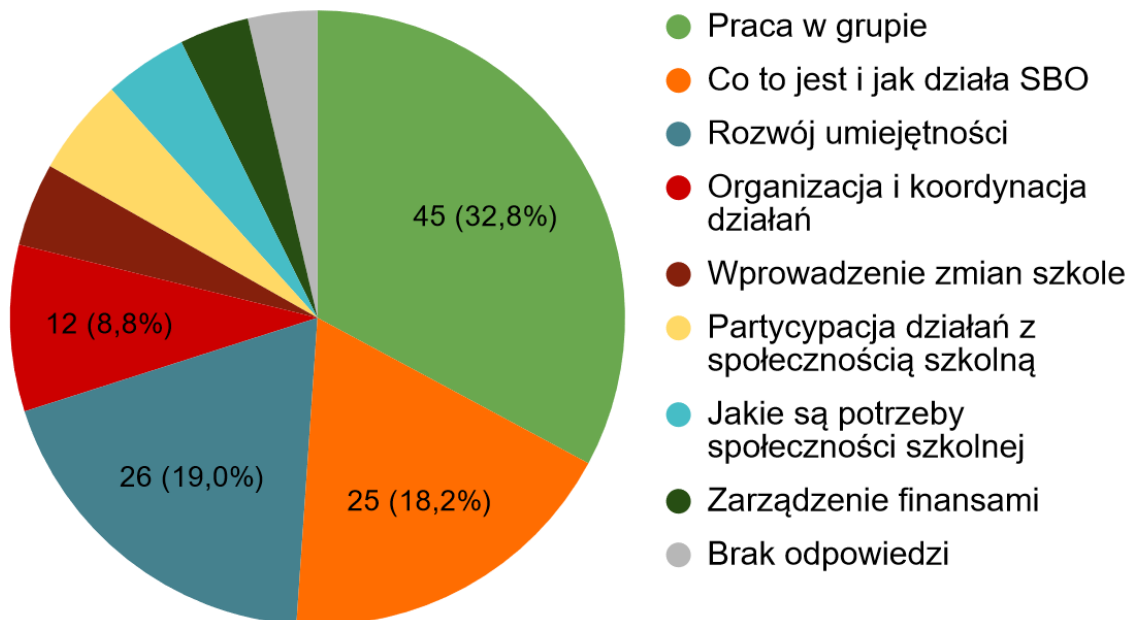
Uczniowie zapytani o kompetencje i wiedzę, które udało im się odkryć lub wzmocnić najczęściej wskazywali umiejętność pracy w grupie (32,8% odpowiedzi). W procesie tym bardzo ważne jest współdziałanie oraz odpowiedni podział zadań. Dzięki zaangażowaniu się w Szkolny Zespół Roboczy młodzież mogła nawiązać nowe kontakty i współpracować z różnymi osobami ze szkoły.

Drugą najczęściej wskazaną odpowiedzią jest rozwój kompetencji (19% odpowiedzi). Zostały wskazane tutaj takie umiejętności jak weryfikowanie informacji, kreatywność, zarządzanie swoimi zadaniami i czasem, komunikacja czy większa pewność siebie.

Równie dużo uczniów (18,2% odpowiedzi) wskazało na większą wiedzę odnośnie SBO i sposobu jego przeprowadzenia.

Poniżej widoczny jest wykres prezentujący wszystkie odpowiedzi.

Czego się nauczyłeś_łaś lub dowiedziałeś_łaś?

d. Co zmieniłbyś_łabyś w kolejnym SBO organizowanym w Twojej placówce?

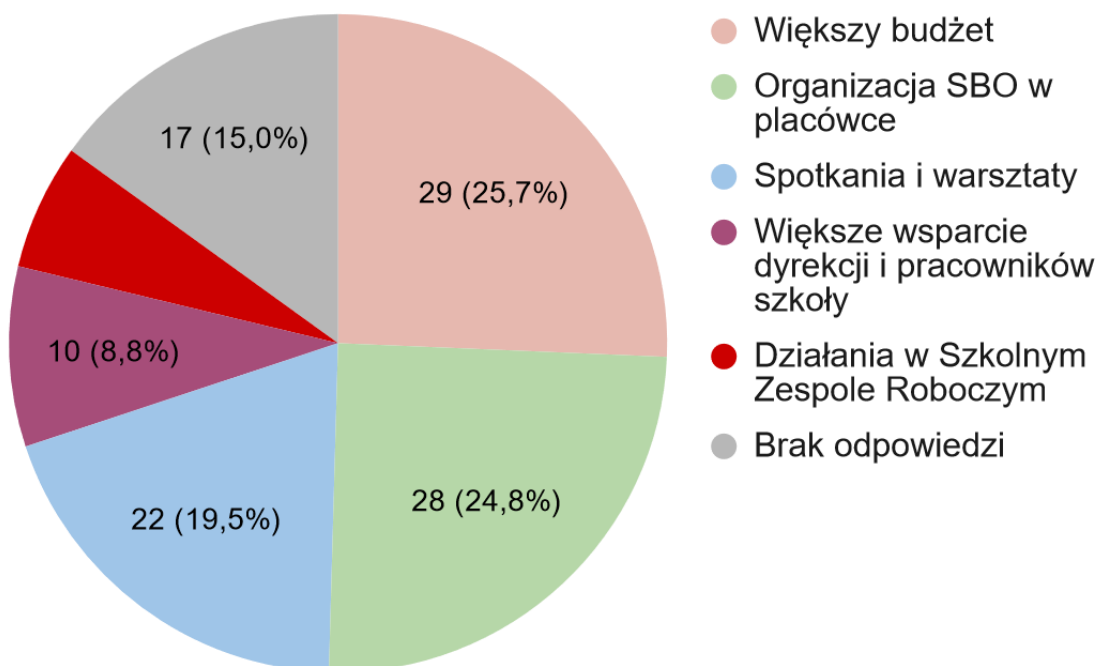
Najczęściej padającymi odpowiedziami były: większy budżet dla szkół (25,7%), inny sposób organizacji SBO w placówce (24,8%) oraz spotkania i warsztaty, które odbywały się w Chatce Żaka.

Kwota przeznaczona dla szkół w III edycji jest taka sama jak w edycji I i II. Dużo osób uczestniczących zwracało uwagę na wzrost inflacji powstały w związku z sytuacją na świecie i w Ukrainie. Szczególną uwagę na to zwróciły szkoły, które biorą udział w SBO kolejny raz.

Osoby uczestniczące w pracach SZR podzieliły się również, zdobytymi w toku działań nad SBO, cennymi przemyśleniami w kwestii usprawnienia procesu włączania uczniów i uczennic we wspólne podejmowanie decyzji w szkole. Najczęstszym krokiem, który wymaga zwiększonej uwagi jest promocja SBO w placówce oraz etap pisania i składania projektów. Każda z grup na spotkaniu wypracowała pomysły na zmianę.

Uwagi i pomysły, które pojawiły się odnośnie spotkań w Chatce Żaka, dotyczyły głównie powtarzających się dni i godzin spotkań. Osoby nauczające zwracały szczególną uwagę na trudność zwalniania uczniów z tych samych lekcji i/lub szukania zastępstw. Propozycja zmiany to organizowanie spotkań w miejscach, które biorą udział w SBO. Część uczniów zwróciła także uwagę na sposób organizowania spotkań - w większości były w formie wykładu. Propozycją zmiany jest wprowadzenie bardziej interaktywnych działań, do których mogą zostać zaangażowani uczestnicy. W tej edycji po raz pierwszy odbywały się spotkania online. Najczęściej występowały problemy techniczne (m.in.: uszkodzony mikrofon). Okazało się również, że nie do wszystkich dotarła informacja, że w spotkaniach on-line mogą uczestniczyć uczniowie.

Co zmieniłbyś_łabyś w kolejnym SBO organizowanym w Twojej placówce?

e. Co najmniej podobało Ci się w SBO?

To pytanie było trudne dla wielu uczestników i uczestniczek. Ze wszystkich właśnie w nim często nie udzielono żadnej odpowiedzi - dotyczy to 18,2%, tzn. 25 osób. Jest to trzeci wynik pod względem wyboru.

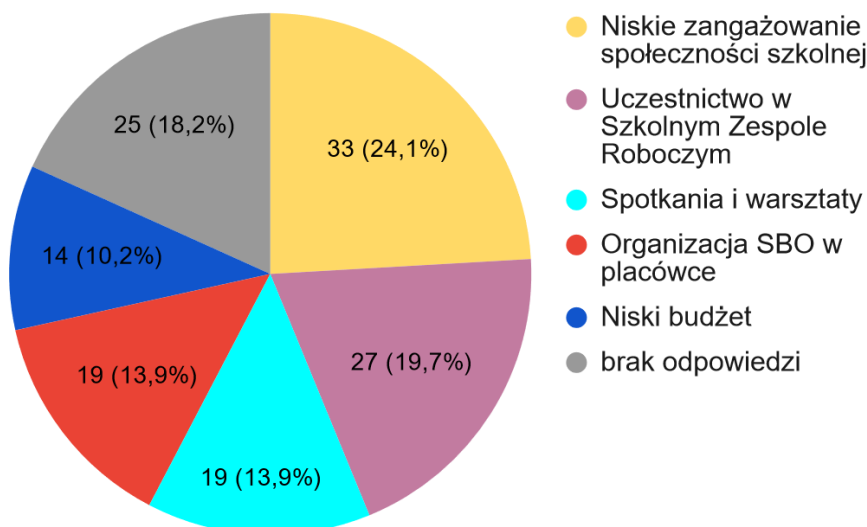
Z kolei najczęściej zwracano uwagę na małe zaangażowanie społeczności szkolnej w działania SBO. Objawiało się to m.in.: subiektywnie odczuwaną małą ilością zgłoszonych projektów, brakiem zaangażowania autorów w promocję swoich pomysłów, ale także brakiem wsparcia ze strony dyrekcji i innych nauczycieli np. podczas organizowania akcji promocyjnych i głosowania, wyjść na spotkania. Jednym z pomysłów na rozwiązanie zgłoszonych problemów jest odgórne zaangażowanie dyrektorów szkół w działania na rzecz projektów, czy zaproszenie dyrektorów na spotkania omawiające organizację SBO. Na problem niskiego zaangażowania zwróciło uwagę 24,1% uczestników.

Dodatkową uwagę należy zwrócić na pomoc Urzędu Miasta przy promocji SBO w placówkach biorących udział w SBO i ich okolicach. Uczestnicy jako rozwiązanie zaproponowali przekazanie plakatów promujących SBO.

Drugim niepokojąco często zgłaszanym problemem jest uczestnictwo w SZR. Głównymi powodami jest odpowiedni podział zadań (od przeciążenia po niedociążenie), częste trudności komunikacyjne wewnątrz grupy oraz praca pod bardzo dużą presją czasu. Większość problemów ma charakter wewnątrzgrupowy, dlatego jeszcze większą uwagę należy zwrócić na proces integracji osób w SZR, pracę w grupie i podział zadań podczas spotkań mentoringowych. Szczególną uwagę należy zwrócić na zespoły z szkół, które w SBO biorą udział po raz pierwszy.

Tutaj także osoby uczestniczące zwróciły uwagę na wpływ inflacji na wartość kwoty przekazanej do szkół. Pojawienie się tej kwestii w dwóch różnych pytaniach wskazuje na jej bardziej złożony charakter. Prawdopodobnie nie ma tu jednego prostego rozwiązania, warto jednak pochylić się nad tym problemem. Poniżej widoczny jest wykres prezentujący wszystkie odpowiedzi.

Co najmniej podobało Ci się w SBO?

f. Wpływ SBO na rozwój kompetencji społecznych wśród osób uczestniczących w pracach SZR

Podczas ewaluacji chcieliśmy również sprawdzić jakie kompetencje społeczne rozwijają osoby pracujące w Szkolnych Zespołach Roboczych. W tym celu stworzyliśmy bingo ewaluacyjne.

To narzędzie nawiązuje do gry w Bingo, w której należy zaznaczyć odpowiedzi zgodne z prawdą. Każdy uczestnik dostał kartę z dziewięcioma polami. Na ośmiu z nich wypisane były sytuacje, w których uczestnicy mogą czuć się pewniej dzięki uczestnictwie w SZR.

Każde z tych pól było dokończeniem zdania "Czuję się pewniej...":

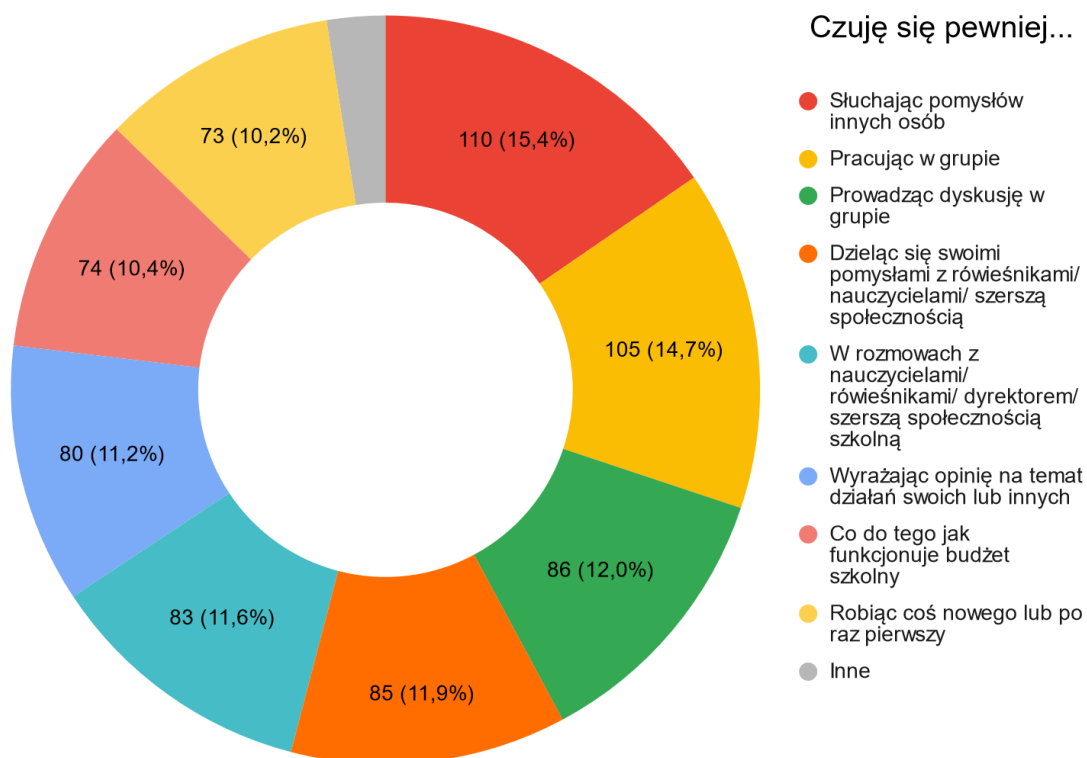
- Prowadząc dyskusję w grupie
- Dzieląc się swoimi pomysłami z rówieśnikami / nauczycielami / szerszą społecznością
- W rozmowach z nauczycielami / rówieśnikami / dyrekcją / szerszą społecznością szkolną
- Słuchając pomysłów innych osób
- Co do tego jak funkcjonuje budżet szkolny

- Pracując w grupie
- Wyrażając opinię na temat działań swoich lub innych
- Robiąc coś nowego lub po raz pierwszy

Dziewiąte pole przeznaczone było na inną, nie ujętą wyżej sytuację.

Wszystkie odpowiedzi związane są z funkcjonowaniem i pracą w grupie, w których kluczowe są kompetencje miękkie. Kształtowanie ich następuje przez całe życie. Im wcześniej młode osoby zaczną je trenować, tym lepiej będą się nimi posługiwać w dorosłym życiu.

Odpowiedzi udzieliło 141 osób. Poniższy wykres obrazuje ich rozkład.

Dzięki uczestniczeniu w SBO 110 osób czuje się pewniej podczas słuchania pomysłów innych osób, a 105 podczas pracy w grupie. Z kolei niewielkie różnice między pewnością siebie podczas prowadzenia dyskusji, rozmów, dzielenia się swoimi pomysłami oraz wyrażania opinii na temat działań swoich i/lub innych (od 80 do 86 osób), wskazują na poprawę umiejętności u młodych osób podczas wyrażania swojego zdania, dawania i przyjmowania oceny zwrotnej i wykorzystywania konstruktywnej krytyki w komunikacji. Biorąc pod uwagę, że w SBO brali udział

uczniowie i uczennice od 5 klasy szkoły podstawowej do 4 technikum, wyniki te potwierdzają pozytywny wpływ na samych uczniów oraz ich środowisko.

Uczestnicy i uczestniczki dopisali, że czują się pewniej:

- angażując się w życie szkolne
- działając w projekcie
- pracując samemu
- poznając nowe osoby
- rozmawiając z nowymi osobami
- współpracując
- pracując z uczniami i wspierając ich w nowych działaniach
- pomagając
- tworząc wnioski i segregując informacje
- podczas organizacji wydarzeń

4. Spotkanie ewaluacyjne w szkołach - najważniejsze wnioski

a. Jakie problemy osoby ze Szkolnych Zespołów Roboczych dostrzegają w zakresie współpracy wewnątrz zespołu?

Główne problemy odnosiły się do organizacji i podziału zadań w Szkolnych Zespołach Roboczych oraz wywiązywania się z nich. Częściej tę kwestię podnosiły zespoły, w których było więcej niż 8 uczniów/uczennic. Zbyt duża liczba osób może skutkować rozproszaniem odpowiedzialności. Ponadto zwrócono uwagę, aby do SZR włączać osoby spoza organów Samorządu Uczniowskiego, w celu lepszego rozłożenia zadań i uniknięcia przepracowania.

Uczestnicy sygnalizowali również problemy w komunikacji między osobami w Zespole. Czynniki, które dodatkowo ją utrudniają to brak dodatkowego narzędzia komunikacyjnego oraz duża liczebność grupy.

Dużym utrudnieniem była także praca pod presją czasu. Problem ten był dotkliwy głównie dla zespołów, w których udzielały się osoby z klas szkoły podstawowej, ze względu na ich mniejsze możliwości skupienia i pracy przez długi czas.

b. Jakie problemy osoby z Szkolnych Zespołów Roboczych dostrzegają w zakresie organizacji działań związanych z SBO?

Największym problemem, z którymi mierzyły się zespoły było **niskie zainteresowanie i wsparcie społeczności szkolnej**, tj. dyrekcji, pracowników szkoły (np. nauczycieli, kierownika gospodarczego), uczniów czy rodziców. **Brak wykazywania postawy obywatelskiej wśród dorosłych i starszych uczniów oraz niski poziom wiedzy wśród uczniów na temat SBO**. Na część problemów, związanych np. z wiedzą uczniów o SBO w danej placówce nie mamy bezpośredniego wpływu, jednak warto zastanowić się nad **większym zaangażowaniem dyrektorów w działania SBO i realizację projektów**. Koordynatorzy ze szkół biorących ponowny udział w SBO często zwracali na to uwagę.

Pomocne może być także promowanie SBO w najbliższych okolicach szkół biorących udział w SBO i pomoc placówkom w rozpowszechnianiu informacji poprzez dostarczenie materiałów promocyjnych (np. plakatów).

Koordynatorzy zwrócili także uwagę na **bardzo podobną kolorystykę użytą w identyfikacji wizualnej Szkolnego Budżetu Obywatelskiego oraz Miejskiego Budżetu Obywatelskiego** - w obydwu dominuje kolor niebieski, a najbardziej kojarzonym symbolem jest lupa. Fakt, że oba wydarzenia odbywają się w bardzo małym odstępie czasu, prowadzi do nieścisłości i pomyłek informacyjnych. Propozycją jest zmiana kolorystyczna SBO i/lub dodanie szkolnego elementu, który będzie wyraźnie odróżniać SBO od MBO.

C. Jakie problemy osoby z Szkolnych Zespołów Roboczych dostrzegają w związku z formalno-prawnymi zasad realizacji SBO?

Problemy zgłaszane przez osoby uczestniczące w SBO, głównie biorące udział po raz pierwszy, to przede wszystkim dużo wymaganej dokumentacji i skomplikowanych formalności. Prawie wszystkie placówki zwróciły uwagę na faktyczną wartość kwoty przeznaczonej dla szkoły. Ze względu na wzrost inflacji ta sama kwota pozwala na kupienie mniejszej ilości rzeczy niż we wcześniejszych latach.

d. Co osoby z Szkolnych Zespołów Roboczych chcą zachować?

Wśród dużej ilości pozytywnych wspomnień z działania w Szkolnym Zespole Roboczym, podczas spotkania pojawił się także rozwój różnych kompetencji m.in. komunikacji, wyszukiwania i analizy danych, zarządzania zespołem, kreatywności, otwartości na nowe doświadczenia. Padły też odpowiedzi, że dzięki SBO wzrasta odpowiedzialność i poczucie sprawczości. Jedną z najważniejszych zmian jest ta dotycząca postrzegania szkoły jako miejsca, do którego się “przynależy” oraz to, że uczniowie mają wpływ na zmiany, które mogą tam zajść i poczucie “bycia ważną osobą w szkole”.

5. Dziesięć rad dla innych zespołów od uczestników i uczestniczek III edycji Szkolnych Budżetów Obywatelskich

- Kluczowy jest proces generowania pomysłów dla was i waszej szkoły.
- Dbajcie o komunikację w zespole.

- Dobrze podzielcie między sobą zadania w zespole roboczym , przypiszcie je do konkretnych osób.
- Stwórzcie zespół, w którym każdy czuje się komfortowo.
- W zespole powinny być jedynie osoby, które faktycznie tego chcą, w przeciwnym razie nie będą dobrze pracować.
- Bądźcie otwarci na pomysły innych i zawsze próbujcie się ze sobą dogadać.
- Zaangażujcie uczniów ze wszystkich klas.
- Zrealizujcie projekt w krótkim czasie.
- Pamiętajcie, że to dobra zabawa!
- Trzymajcie się ustalonych terminów pracy.

6. Podsumowanie

Szkolne Budżety Obywatelskie cieszą się dużą popularnością wśród placówek edukacyjnych. Siedem z nich ponownie wzięło udział w konkursie, zwracając uwagę na pozytywne zmiany w szkole i jej społeczności, które nastąpiły po uczestnictwie w II edycji SBO, a 77,6% osób, które aktywnie angażowały się w SBO w tym roku, deklaruje chęć udziału w kolejnych edycjach. W każdym z miejsc biorących ponowny udział, w skład SZR weszły nowe osoby z różnych klas. Działanie w nich było doskonałą okazją do poznania osób ze społeczności szkolnej, nabycia nowych doświadczeń, rozwinięcia kompetencji oraz wymianą doświadczeń między osobami z różnych szkół. W III edycji SBO trzynastu podmiotów wzięło udział po raz pierwszy, co wskazuje na ciągły wzrost zainteresowania edukacją i wspierania rozwoju postawy obywatelskiej wśród osób uczących się. Dzięki SBO szkoły mogą jeszcze bardziej wspierać rozwój demokracji w swoich murach, m.in. dzięki zarządzaniu zmianami w sposób partycypacyjny.

Wsparcie merytoryczne dla placówek biorących udział w projekcie zostało wysoko ocenione przez osoby uczestniczące. Spotkania z Fundacją Pole Dialogu pomogły znaleźć odpowiedzi na pytania związane z organizacją poszczególnych etapów Szkolnych Budżetów Obywatelskich. Były też okazją do zainspirowania się pomysłami na realizację działań w ramach SBO. Natomiast warsztaty mentoringowe,

prowadzone w każdej ze szkół przez Fundację TEAM Teatrikon, pozwoliły na dostosowanie rodzaju i tempa działań do życia szkolnego.

Zarówno spotkania merytoryczne, jak i warsztaty mentoringowe pomogły obniżyć poziom niepokoju wśród osób ze SZR, co przełożyło się na zwiększenie zaangażowania w realizację SBO. Z kolei osoby z kadry pedagogicznej zwróciły uwagę na pozytywną zmianę, która zaszła w uczniach i uczennicach tj. większą otwartość na innych ludzi i nowe działania. SBO pozwoliło również nauczycielom i nauczycielkom na lepsze poznanie swoich podopiecznych.

Często podnoszoną kwestią były wyjścia ze szkoły do Chatki Żaka. Największą niedogodnością był powtarzający się jeden dzień spotkań (środa) oraz takie same godziny (9-11). Osoby uczące się zgłaszały problemy z frekwencją na ważnych dla nich lekcjach, z kolei osoby nauczające trudności z organizacją zastępstw. W III edycji zostały wprowadzone spotkania online, jednak uczestnictwo w nich spotkało się z niskim poziomem zadowolenia - przyczyną były problemy techniczne, brak możliwości wyjścia z lekcji i niska świadomość, że mogą dołączyć do nich także uczniowie i uczennice. Podczas przygotowań do kolejnej edycji warto poprosić szkoły o pomoc w organizacji spotkań merytorycznych, tak aby odbywały się w różnych placówkach - pozwoli to prawdopodobnie na większą różnorodność w terminach oraz lepszą integrację uczestników i uczestniczek

Ważne też aby odróżnić Miejski Budżet Obywatelski od Szkolnego Budżetu Obywatelskiego. Obydwa odbywają się w podobnym czasie a w identyfikacji wizualnej wykorzystują zbliżone kolory i elementy (lupe). Propozycja, którą można wykorzystać to dodanie symbolu kojarzącego się z szkołą lub zmiana głównego koloru.

Wszyscy koordynatorzy jednogłośnie potwierdzają pozytywne zmiany, które niesie ze sobą udział w SBO oraz wyrażają nadzieję na kolejne edycje.